

Paper type: Research paper
(Selected article of the 3rd International and 21st National Accounting Conference of Iran)

Effect of Corporate Sustainability Performance on Add Accounting Value during the Company's Life Cycle

Mohamad Hossein Salmani Dizaji¹, Rasoul Baradaran Hasanzadeh^{2*},
Younes Badavar Nahandi³

Received: 2023/10/23

Accepted: 2023/12/26

Abstract

Corporate sustainability is essential to the long-term success of companies and has the potential to improve the transparency and reliability of information for investors and stakeholders. Therefore, the purpose of this research was to determine the impact of corporate sustainability performance on the added value of accounting during the company's life cycle. The added value of accounting was measured using the model presented by Abbaszadeh (2013) and the performance of corporate sustainability was measured based on the checklist of Aghaei and Kazempour (2015). The life cycle of the company was also measured using the Dickinson (2011) model. The current research was applied in terms of purpose and causal after the occurrence in terms of methodology. The statistical population of the research was the companies admitted to the Tehran Stock Exchange, and 130 companies were included in the statistical sample of this research with the systematic elimination sampling method. The time period of the research was from 2015 to 2022. Regression analysis was used to test formulated hypotheses. The results of the research showed that the performance of corporate sustainability had a positive and significant effect on the added value of accounting in the early stage of the company, while it did not have a significant effect in the stages of maturity and decline.

Keywords: Managerial ability, Manipulate real activities, Ownership structure, Corporate sustainability performance, Accounting value added, Firm life cycle.

10.71600/jacgr.2024.1128737

How to cite this article: Salmene Dizaji, M. H., Baradaran Hasanzadeh, R., & Badavar Nahandi, Y. (2024). The Effect of Corporate Sustainability Performance on Added Accounting Value during the Firm Life Cycle. *Accounting and Corporate Governance Researches*, 2(6), 47-66. (In Persian)

1. MSc. Student, Accounting Department, Mizan Institute of Higher Education, Tabriz, Iran.

2. Associate Prof, Department of Accounting, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran.

*Corresponding Author: baradaran313@iaut.ac.ir

3. Associate Prof, Department of Accounting, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran.

نوع مقاله: پژوهشی

(مقاله منتخب سومین همایش بین‌المللی و بیست و یکمین همایش ملی حسابداری ایران)

تأثیر عملکرد پایداری شرکتی بر ارزش افزوده حسابداری در طی چرخه عمر شرکت

محمدحسین سلمانی‌دیزجی^۱، رسول برادران حسن زاده^{۲*}، یونس بادآورنهندي^۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۷/۳۱ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۰/۰۵

چکیده

پایداری شرکتی برای موفقیت بلندمدت شرکت‌ها ضروری است و ظرفیت بالقوه‌ای برای بهبود شفافیت و قابلیت اطمینان اطلاعات برای سرمایه‌گذاران و ذی‌نفعان دارد. از این‌رو؛ هدف پژوهش حاضر، تعیین تأثیر عملکرد پایداری شرکتی بر ارزش افزوده حسابداری در طی چرخه عمر شرکت است. ارزش افزوده حسابداری با استفاده از مدل ارائه‌شده توسط عباس زاده (۱۳۹۳) و همچنین عملکرد پایداری شرکتی بر اساس چک‌لیست آقای و کاظم پور (۱۳۹۵) مورد سنجش قرار گرفت. چرخه عمر شرکت نیز با استفاده از مدل دیکینسون (۲۰۱۱) اندازه‌گیری گردید. پژوهش حاضر از لحاظ هدف کاربردی و از بعد روش‌شناسی از نوع علی پس از وقوع می‌باشد. جامعه آماری پژوهش شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران هستند که با روش نمونه‌گیری حذف سیستماتیک ۱۳۰ شرکت در نمونه آماری این پژوهش قرار گرفته‌اند. دوره زمانی پژوهش سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۴۰۰ است. برای آزمون فرضیه‌های صورت‌بندی شده از تجزیه و تحلیل رگرسیون استفاده شده است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که عملکرد پایداری شرکتی در مرحله رشد شرکت تأثیر مثبت و معناداری بر ارزش افزوده حسابداری دارد، در حالی که در مراحل بلوغ و افول تأثیر معناداری ندارد.

واژه‌های کلیدی: عملکرد پایداری شرکتی، ارزش افزوده حسابداری، چرخه عمر شرکت.

10.71600/jacgr.2024.1128737

استناد: سلمانی‌دیزجی، محمدحسین، برادران حسن زاده، رسول، و بادآور نهندي، یونس. (۱۴۰۲). تأثیر عملکرد پایداری شرکتی بر ارزش افزوده حسابداری در طی چرخه عمر شرکت، پژوهش‌های حسابداری و راهبری شرکتی، ۲ (۶)، ۴۷-۶۶.

۱. دانشجوی کارشناسی‌ارشد حسابداری، موسسه آموزش عالی میزان، تبریز، ایران.

۲. دانشیار گروه حسابداری، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران. * (نویسنده مسئول): baradaran313@iaut.ac.ir

۳. دانشیار گروه حسابداری، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران.

مقدمه

امروزه شرکت‌ها پایه فعالیت‌های اقتصادی بوده و بیشترین میزان تولید ثروت و درآمد، ایجاد اشتغال و جذب سرمایه در آن‌ها رخ می‌دهد و در نتیجه مهم‌ترین عنصر در اقتصاد امروز، محسوب می‌شوند. در سال‌های اخیر، تعداد روزافزون شرکت‌های سراسر جهان به طور داوطلبانه طیف وسیعی از اقدامات پایداری را به عنوان پاسخ به چالش‌های در حال ظهور و انتظارات ذینفعان در حوزه‌های زیست محیطی، اجتماعی و حاکمیتی پذیرفته و اجرا می‌کنند. در این راستا، آنها تالش می‌کنند تا عملکرد پایداری را به عنوان یک استراتژی در مدل‌های کسب و کار و فرآیندهای سازمانی خود قرار دهند.

به طور خاص، اتخاذ شیوه‌های پایداری شرکتی نوعی تمایز استراتژیک است که می‌تواند منجر به عملکرد مالی بهتر در بلند مدت شده و در نهایت موجب بقای عمر شرکت شود طبق نظریه چرخه عمر، سازمان‌ها با توجه به منابعی که در اختیار دارند، در هر یک از مراحل چرخه عمر، رفتار متفاوتی در قبال جامعه و نیز رسیدن به توسعه پایدار، از خود نشان می‌دهند. لذا هدف این پژوهش بررسی سطح عملکرد پایداری شرکتی در مراحل مختلف چرخه عمر شرکت و بررسی تاثیر عملکرد پایداری شرکتی بر ارزش افزوده حسابداری در طی مراحل چرخه عمر شرکت است.

از اینرو در پژوهش حاضر تلاش بر این است ضمن بررسی تاثیر پایداری عملکرد شرکتی بر ارزش افزوده حسابداری ارزیابی شده و این تاثیر در مراحل چرخه عمر شرکت نیز بررسی شود. در ادامه فصل ابتدا کلیتی از پژوهش شامل بیان اجمالی مبانی نظری، اهمیت و ضرورت انجام پژوهش، فرضیه‌ها، اهداف و روش‌های تحلیل اطلاعات تهیه شده بیان و در نهایت با تعریف مفهومی متغیرها اشاره می‌گردد.

عملکرد پایداری شرکت و مسئولیت اجتماعی شرکت نه تنها به دلیل افزایش آگاهی مصرف‌کنندگان، مقررات و حاکمیت شرکتی، بلکه همچنین به عنوان یک عامل برای بهبود عملکرد شرکت در بلند مدت، در طول دو دهه گذشته بسیار مورد توجه قرار گرفته و به مسئله مهمی در سطح جهان تبدیل شده است (لین و همکاران، ۲۰۰۹).

این افزایش توجه به پایداری شرکتی و مسئولیت اجتماعی، چندین سوال را به دنبال داشته است: شرکتها چه مزایای تجاری را از الگوی پایداری شرکتی در طول چرخه عمر خود بدست آورده اند، و چگونه عملکرد پایداری شرکتی با عملکرد مالی شرکت مرتبط است؟

مطالعات تجربی زیادی تلاش کرده اند تا جنبه‌های گوناگون عملکرد پایداری شرکتی و مسئولیت اجتماعی را از جمله کارایی تخصیص سرمایه (بهاندراری و جاواخادزه، ۲۰۱۷) هزینه حقوق صاحبان سهام (انجی و رضایی، ۲۰۱۵) هزینه‌های اوراق قرضه (جی و لیو، ۲۰۱۵) فرهنگ سازمانی (اسلام و تسانگ و کاریا، ۲۰۱۹) استراتژی شرکت و رفتار سرمایه گذار (اسپهدی و همکاران، ۲۰۱۸) شفافیت مالی (دهالیوال و همکاران، ۲۰۱۴) عدم تقارن اطلاعاتی (دیبکر و سامر، ۲۰۱۷) مزیت رقابتی و افزایش اعتماد سهامداران (آنتونیا گارسیا بنو و همکاران، ۲۰۱۳) ریسک مالی (دارابی و همکاران، ۱۳۹۵) و عملکرد مالی (آمر و عثمان، ۲۰۱۲)؛ (امین و همکاران، ۱۳۹۷) مورد بررسی قرار دهند.

چرخه عمر شرکت یک مفهوم گسترده از یک رویکرد ایده آل برای در برگیری ماهیت پویای شرکت است. اگر چه مفاهیم کلیدی متعددی درباره چرخه عمر وجود دارد، با این حال همه مفاهیم تعریف کننده مراحل مرتبط با شرایط خاص شرکت، دارای وجه اشتراک هستند. هرچند به لحاظ تعداد و به لحاظ برجسب گذاری مراحل، تفاوت‌هایی نیز وجود دارد اما یک مفهوم پنج مرحله ای - با مرحله‌ای به نام ظهور، رشد، بلوغ، رکود و افول - به نظر مشترک می‌رسد. هر مرحله تعریف شده شامل یک مجموعه نماینده از عوامل تأثیرگذار درونی و بیرونی است (دیکسون، ۲۰۱۱).

برای مثال عوامل درونی مرتبط با انتخاب استراتژی، توانایی مدیریتی و سبک و همچنین منابع مالی است، در حالی که عوامل نمونه بیرونی، شامل اقتصاد کلان و محیط رقابتی است.

استفاده از منابع داخلی مانند بودجه و سرمایه انسانی برای ایجاد مزایای رقابتی با توجه به شرایط محیطی در بطن منابع مبتنی بر شرکت قرار دارد (ورنر فلد، ۱۹۸۴)^۱.

برای شرکت‌هایی که در مرحله ظهور چرخه عمر هستند، منابع کمیاب بستر کوچکی را برای عملکرد پایداری شرکتی ارائه می‌کنند؛ چرا که اولویت اصلی آنها صرفاً بقاء است. با این حال، در مرحله رشد، عملکرد پایداری شرکتی می‌تواند به عنوان ابزاری برای جذب منابع خارجی مورد استفاده قرار گیرد. در مراحل بعدی چرخه عمر، مانند مراحل بلوغ و رکود، زمانی که فرصت‌های سرمایه‌گذاری کمیاب هستند اما وجه نقد در دسترس است عملکرد پایداری شرکتی ممکن است ابزاری برای ایجاد اعتبار و به دست آوردن مزایای رقابتی باشد که به نوبه خود می‌تواند منجر به برتری عملکرد مالی شود (دیکر، رز و سامر، ۲۰۱۷: ۲). لذا با ترکیب مفهوم چرخه عمر شرکت و دیدگاه مبتنی بر منابع استدلال می‌شود که مراحل چرخه عمر احتمالاً بر عملکرد پایداری شرکتی تأثیر می‌گذارد و نهایتاً منجر به عملکرد مالی شرکت در بلندمدت می‌شود. انجام این پژوهش با توجه به مطالب گفته شده در پی پاسخ به سوالات زیر است:

تأثیر عملکرد پایداری شرکتی بر ارزش افزوده حسابداری در طی چرخه عمر شرکت چگونه است؟

هدف اصلی

هدف کلی یا هدف اصلی پژوهش، بررسی تعیین تأثیر عملکرد پایداری شرکتی بر ارزش افزوده حسابداری طی مراحل مختلف چرخه عمر شرکت می‌باشد.

هدف ویژه یا علمی پژوهش

- ۱- تعیین تأثیر عملکرد پایداری شرکتی بر ارزش افزوده حسابداری طی مرحله رشد چرخه عمر شرکت.
- ۲- تعیین تأثیر عملکرد پایداری شرکتی بر ارزش افزوده حسابداری طی مرحله بلوغ چرخه عمر شرکت.
- ۳- تعیین تأثیر عملکرد پایداری شرکتی بر ارزش افزوده حسابداری طی مرحله افول چرخه عمر شرکت.

روش پژوهش

در این پژوهش سعی بر این است که تأثیر عملکرد پایداری شرکتی بر ارزش افزوده حسابداری طی مراحل چرخه عمر شرکت مورد بررسی قرار گیرد. بنابراین، این پژوهش بدنبال اینکه نتایج آن می‌تواند در تدوین قوانین و مقررات بورس و استانداردهای حسابداری و ... قرار گیرد لذا از نوع تحقیقات کاربردی می‌باشد و از طرفی بدنبال یافتن ارتباط چند متغیر می‌باشد که از نوع همبستگی و روش‌شناسی آن از نوع پس‌رویدادی می‌باشد. بدین معنی که محل انجام پژوهش براساس اطلاعات گذشته انجام می‌شود.

لازم به ذکر است که روش‌شناسی پژوهش بطور کامل در فصل سوم تشریح شده است.

از آنجاکه مبنای یک مطالعه آماری را جامعه آماری تشکیل می‌دهد. جامعه آماری این پژوهش شامل شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد.

نکته قابل ذکر این است که جمع‌آوری و مطالعه مجموعه‌جامعی از داده‌های مربوط به موضوع تحقیق، در عمل بسیار مشکل و گاهی غیرممکن است. لذا به دلیل محدودیت زمان، منابع و امکانات و بعضاً عدم دسترسی به اطلاعات کامل، به ناچار بخشی از داده‌های مزبور را که در مجموعه‌ای به نام نمونه گردآوری می‌شوند استفاده می‌کنیم.

در این پژوهش؛ به منظور نمونه‌گیری، از روش نمونه‌گیری هدفمند (حذف سیستماتیک) استفاده می‌شود. بدین منظور کلیه شرکت‌های جامعه آماری که دارای شرایط زیر بودند به عنوان نمونه انتخاب و بقیه حذف می‌گردند:

۱- به منظور قابل مقایسه بودن اطلاعات، پایان سال مالی شرکت‌ها منتهی به ۲۹ اسفند باشد.

۲- جزو بانک‌ها و موسسات مالی اعتباری (لیزینگ‌ها، هلدینگ‌ها، موسسات مالی و اعتباری) نباشند.

۳- معاملات سهام آنها طی دوره پژوهش بیش از ۶ ماه در بورس اوراق بهادار تهران متوقف نشده باشد.

۴- اطلاعات مربوط به متغیرهای انتخاب شده در این تحقیق در دسترس باشد.

داده‌های مورد نیاز این پژوهش از صورت‌های مالی حسابرسی شده و سایر گزارشات مالی شرکت‌هایی عضو نمونه از منابع زیر

جمع‌آوری می‌شود.

۱- بانک اطلاعاتی ره آورد نوین.

۲- بانک اطلاعاتی جامع شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، از طریق سایت اینترنتی سازمان بورس اوراق بهادار تهران.

۳- صورتهای مالی حسابرسی شده شرکت های پذیرفته شده از طریق سایت کدال.

۴- استفاده از کتابخانه‌های معتبر در رشته حسابداری و سایت‌های معتبر برای دریافت اطلاعات مربوط به موضوع پژوهش.

۵- در این مطالعه از داده‌های تابلویی یا ترکیبی (سال / شرکت) استفاده می‌شود. فرض اغلب آزمون‌های آماری این است که داده‌های مورد آزمون دارای توزیع نرمال هستند. برای تعیین اینکه توزیع داده‌های مورد استفاده در تحقیق، دارای توزیع نرمال هستند یا خیر، از آزمون نرمال بودن استفاده می‌شود. در تحقیقات تجربی حسابداری از روش‌های مختلفی برای تست نرمال بودن توزیع داده‌ها، روشهای گرافیکی و آماری، استفاده می‌شود. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از شاخص‌های توصیفی، مرکزی و پراکندگی، استفاده می‌شود. برای بررسی روابط میان متغیرها از آزمون‌های همبستگی استفاده شده و برای آزمون فرضیه‌ها از روش رگرسیون چند متغیره استفاده شده است.

یک متغیر، هر نوع پدیده ای است که می‌تواند ارزش‌های متفاوت و متغیری به خود بگیرد. ارزش‌هایی که می‌توانند در زمانهای مختلف برای یک پدیده یا شخص مشابه، متغیر باشند یا ارزش‌هایی که می‌توانند در زمان مشابه برای پدیده‌ها یا اشخاص مختلف متغیر باشند.

متغیرها بر اساس نقشی که در این پژوهش برعهده دارند به متغیرهای اصلی چهارگانه زیر تقسیم می‌شوند:

۱. متغیر وابسته (متغیر ملاک)

۲. متغیر مستقل (متغیر پیش‌بینی کننده)

۳. متغیر تعدیل کننده یا تعدیل گر

۴. متغیرهای کنترلی

متغیر وابسته

متغیر اصلی مورد توجه پژوهشگر است. هدف پژوهشگر آن است که تغییر پذیری متغیر وابسته را تشریح و پیش‌بینی کند. بعبارت دیگر، این متغیر، متغیر اصلی است که بطور دائمی در پژوهش ساری و جاری است. از طریق متغیر وابسته (برای مثال، چه متغیرهایی بر آن تأثیر می‌گذارند) امکان یافتن پاسخ‌ها یا راه‌حلی برای مسأله ایجاد می‌شود. پژوهشگر قصد دارد این متغیرها را و همین‌طور سایر متغیرهای تأثیرگذار بر آن را بصورت کمی و قابل اندازه‌گیری درآورد.

ارزش افزوده حسابداری

مطابق با مطالعات عباس زاده (۱۳۹۹) ارزش افزوده حسابداری به شرح زیر مورد سنجش قرار گرفته است.

ارزش افزوده عملیاتی حسابداری = بهای تمام شده فروش - کالای و خدمات خریداری شده

ارزش افزوده توزیع شده حسابداری = ارزش افزوده عملیاتی حسابداری + درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری - سود و زیان ناشی

از اقلام استثنائی

در نهایت عدد بدست آمده با تقسیم بر فروش همگن گردید.

متغیر مستقل

یک متغیر مستقل متغیری است که متغیر وابسته را بصورت مثبت و منفی تحت تأثیر قرار می‌دهد؛ یعنی وقتی متغیر وابسته وجود داشته باشد، متغیر مستقل نیز وجود دارد، افزایش در متغیر مستقل، متغیر وابسته را نیز به همان مقدار افزایش یا کاهش می‌دهد. بعبارت دیگر، تغییرپذیری یا نوسان در متغیر وابسته به حساب متغیر مستقل گذاشته می‌شود. برای ایجاد روابط علی، متغیر مستقل دستکاری می‌شود. لذا در این پژوهش از متغیر عملکرد پایداری شرکتی بعنوان متغیر مستقل استفاده شده است.

ردیف	شرح	بله	خیر
مسائل محیطی	آیا اطلاعاتی راجع به کنترل آلودگی و جلوگیری از خسارت زیست محیطی ارائه شده است؟		
	آیا راجع به بازیافت یا جلوگیری از ضایعات ارائه شده است؟		
	آیا اطلاعاتی راجع به حفظ منابع منابع طبیعی ارائه شده است؟		
	آیا اطلاعاتی راجع به تحقیق و توسعه ارائه شده است؟		
محصولات و خدمات	آیا اطلاعاتی راجع به سرمایه‌گذاری در پروژه‌های زیست محیطی ارائه شده است؟		
	آیا اطلاعاتی راجع به توسعه محصول / سهم بازار ارائه شده است؟		
	آیا اطلاعاتی راجع به کیفیت محصول / ایزو ارائه شده است؟		
	آیا اطلاعاتی راجع به ایمنی و سلامت محصول ارائه شده است؟		
منابع انسانی	آیا اطلاعاتی راجع به تعداد کارکنان ارائه شده است؟		
	آیا اطلاعاتی راجع به حقوق ماهیانه / پاداش ارائه شده است؟		
	آیا اطلاعاتی راجع به سهام تحت تملک کارمندان ارائه شده است؟		
	آیا اطلاعاتی راجع به بازنشستگی و مزایای پایان خدمت ارائه شده است؟		
	آیا اطلاعاتی راجع به سلامت و ایمنی در محیط کار ارائه شده است؟		
	آیا اطلاعاتی راجع به برنامه‌های آموزش، ورزشی و رفاهی ارائه شده است؟		
	آیا اطلاعاتی راجع به وام / بیمه کارمندان ارائه شده است؟		
	آیا اطلاعاتی راجع به ارتباطات کارمندان ارائه شده است؟		
مشتریان	آیا اطلاعاتی راجع به شکایت‌ها / رضایت مندی مشتریان ارائه شده است؟		
	آیا اطلاعاتی راجع به سیاست پرداخت دیرتر برای برخی مشتریان خاص ارائه شده است؟		
	آیا اطلاعاتی راجع به تدارک تسهیلات و خدمات پس از فروش ارائه شده است؟		
مسئولیت‌های اجتماعی	آیا اطلاعاتی راجع به پاسخگویی به نیاز مشتریان ارائه شده است؟		
	آیا اطلاعاتی راجع به سرمایه‌گذاری اجتماعی ارائه شده است؟		
	آیا اطلاعاتی راجع به حمایت از فعالیت‌های اجتماعی ارائه شده است؟		
	آیا اطلاعاتی راجع به هدایا و خدمات خیریه ارائه شده است؟		
بازاری	آیا اطلاعاتی راجع به اقدامات قانونی یا دعاوی قضایی ارائه شده است؟		
	آیا اطلاعاتی راجع به فعالیت‌های مذهبی / فرهنگی ارائه شده است؟		
	آیا اطلاعاتی راجع به حفظ و صرفه‌جویی در انرژی ارائه شده است؟		
	آیا اطلاعاتی راجع به توسعه و اکتشاف منابع جدید ارائه شده است؟		
	آیا اطلاعاتی راجع به استفاده از منابع جدید ارائه شده است؟		

در نهایت مجموع امتیازات بدست آمده، به تعداد سوالات که ۲۸ مورد می‌باشد، تقسیم می‌گردد

عملکرد پایداری شرکتی

در این پژوهش، میزان گزارشگری پایداری شرکت‌ها (افشای اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی) به عنوان متغیر تعدیلگر در نظر گرفته شده است. به طور کلی در ادبیات ایران چک لیست‌های مختلفی برای سنجش گزارشگری پایداری شرکتها وجود

دارد. برای اندازه‌گیری میزان گزارشگری پایداری شرکت‌ها در پژوهش حاضر با استفاده از چک لیست مورد استفاده در مطالعات آقای و کاظم پور (۱۳۹۵)، که شامل مسائل محیطی، محصولات و خدمات، منابع انسانی، مشتریان، مسئولیت پذیری اجتماعی و انرژی می باشد، مورد سنجش قرار می گیرد. در نهایت عدد بدست آمده هرچقدر بیشتر باشد، عملکرد پایداری شرکتی نیز بیشتر خواهد بود.

متغیر تعدیل گر یا تعدیل کننده

متغیر تعدیل کننده، متغیری است که بر رابطه متغیر مستقل و متغیر وابسته تأثیر اقتضایی دارد، یعنی حضور متغیر سوم (متغیر تعدیل کننده) رابطه‌ی مورد انتظار اصلی بین متغیرهای مستقل و وابسته را تغییر می دهد. متغیر تعدیل کننده از قبل وجود دارد نه اینکه با ظهور متغیر مستقل ظهور می کند. بنابراین با متغیر مداخله گر که با حضور متغیر مستقل حضور پیدا می کند، متفاوت است.

چرخه عمر شرکت

در اقتصاد و مدیریت، چرخه عمر شرکت‌ها و موسسات به مراحل تقسیم می شود. در ادبیات این علوم براساس چرخه عمر مدل‌هایی با چند مرحله ارائه شده است که در چارچوب این مدل‌ها، موسسات و شرکتها با توجه به هر مرحله از حیات اقتصادی خود سیاست و خط مشی مشخصی را دنبال می کنند. این سیاست‌ها به گونه‌ای در اطلاعات حسابداری شرکتها منعکس می شود (آدیزس، ۱۹۸۹).

جهت تفکیک شرکت‌ها به مراحل مختلف چرخه عمرشان رویه‌های متفاوتی ارائه شده است. از جمله این موارد می توان به الگوی جریان‌ات نقدی شرکت‌ها در طی مراحل مختلف چرخه عمرشان دکینسون اشاره کرد. دکینسون (۲۰۰۶)، با استفاده از الگوهای موجود آمده از علامت مثبت (ورودی) و منفی (خروجی) طبقات جریان وجه نقد (عملیاتی، سرمایه گذاری و تأمین مالی) مراحل چرخه عمر شرکت را تفکیک می کند. در این پژوهش برای تفکیک چرخه عمر شرکت‌ها از این روش استفاده شده است. نگاره ذیل مراحل تفکیک به روش الگوی جریان نقدی را نشان می دهد.

	1	2	3	4	5	6	7	8
	ظهور	رشد	بلوغ	رکود	رکود	رکود	نزول	نزول

علامت‌های پیش بینی شده

خالص جریان های نقد عملیاتی	-	+	+	-	+	+	-	-
خالص جریان های نقد فعالیت های سرمایه گذاری	-	-	-	-	+	+	+	+
خالص جریان های نقد فعالیت های تأمین مالی	+	+	-	-	+	-	+	-

با استفاده از علامت مثبت یا منفی هر یک از طبقات ۸ حالت ممکن ($2^3 = 8$) به ۵ مرحله چرخه عمر تفکیک می شود. به پیروی از روش الگوی جریان نقدی دکینسون در این روش ۸ حالت برای چرخه عمر شرکت‌ها در نظر گرفته شده است. بدین صورت که برای این ۸ حالت چرخه عمر شرکت‌های (علامت‌های مثبت و منفی طبقات صورت جریان وجه نقد) در نظر گرفته شده است. اگر این الگوها (علامت‌های طبقات صورت جریان وجه نقد) در یکی از ۸ حالات موجود در نگاره بالا باشد شرکت در آن مرحله از چرخه عمر قرار دارد. همانطور که در نگاره مشخص است برای مرحله رکود ۳ حالت و برای مرحله افول ۲ حالت مختلف از علامت‌های موجود در طبقات صورت جریان وجه نقد در نظر گرفته شده است. در ادامه برخی از تئوری‌های مربوط به طبقات صورت جریان وجه نقد در طی چرخه عمر شرکت ارائه می شود.

تفکیک مراحل چرخه عمر شرکت بر اساس روش گورت کلپر

گورت و کلپر (۱۹۸۲) پنج مرحله چرخه عمر را در یک بازار فرضی تعریف کرده اند که این پنج مرحله شامل :

- ۱- مرحله ظهور : مرحله ای که اولین نوآوری شکل می گیرد.
  - ۲- مرحله رشد : مرحله ای که تعداد تولیدکنندگان در حال افزایش است.
  - ۳- مرحله بلوغ : مرحله ای که تعداد تولیدکنندگان به حداکثر می رسد.
  - ۴- مرحله رکود : مرحله ای که تعداد تولیدکنندگان رو به کاهش می گذارد.
  - ۵- مرحله افول : مرحله ای که خالص ورود به صنعت تقریباً صفر است.
- ۱- مرحله ظهور (راه اندازی)

در این مرحله، مهمترین مشخصه اختصاصی واحدهای تجاری این است که جوان هستند ، توسط مالکان خود اداره می شوند و ساختار سازمانی غیر رسمی دارند. از این رو مرحله ظهور به عنوان مرحله کارآفرینی نیز شناخته می شود. بنیان گذاران (مؤسسان) این واحدهای تجاری تمایل به اصول فنی یا کارآفرینی دارند. ترجیح می دهند فعالیت مدیریت در حداقل ممکن نگه داشته شود. آنها ترجیح می دهند تلاش‌های خود را به توسعه فروش محصولات جدید اختصاص دهند و به میزان بسیار پایینی از اطلاعات در تصمیم گیری استفاده می کنند. یا به عبارتی دیگر در این مرحله شرکت ها اطلاعات زیادی ندارند تا بتوانند از آن ها استفاده کنند.

۲- مرحله رشد

مرحله رشد زمانی اتفاق می افتد که واحدهای تجاری قابلیت های رقابتی ممتاز ایجاد کرده باشد و به برخی از موفقیت های محصول بازار اولیه دست یافته باشد. در این مرحله واحدهای تجاری با رشد سریع فروش مواجه می شوند. واحدهای تجاری در حال رشد ، به قوانین و رویه های رسمی برای دستیابی به کارایی سازمانی و اداری خیلی تکیه می کنند. این به دلیل وسعت فعالیت و محصولات است و بطور فزاینده ساختار را متمرکز می کند.

از مقامات به مدیران میانی اختیار داده می شود که تلاش بیشتری را برای جمع آوری و پردازش اطلاعات مورد نیاز در فرآیند تصمیم گیری اختصاص دهند. واحدهای تجاری در حال رشد، حیطه ی محصولات خود را گسترش می دهند. در مرحله رشد نیاز به سرمایه گذاری در فرصت های رشد است و مقدار بیشتری تأمین مالی صورت میگیرد. هر چند هنوز بخش عمده ای از ارزش کل واحدهای تجاری را فرصت های رشد تشکیل می دهد و هنوز برای دستیابی به تأمین مالی مورد نیاز نگرانی وجود دارد.

۳- مرحله بلوغ

مرحله بلوغ مرحله رشد می آید. به طوری که سطوح فروش تثبیت شده و سطح نوآوری پایین می آید. در این مرحله وظایف اداری واحد تجاری بسیار پیچیده می شود، به طوری که منجر به ساختارهای رسمی و دیوان سالارانه می گردد. کوین و کامرون (۱۹۸۳) مرحله بلوغ را ، مرحله رسمیت دادن و کنترل تعریف نموده اند. واحدهای تجاری بالغ تأکید زیادی بر کارایی ، سودآوری و راهبردهای جایگزینی نوآوری دارند. تصمیم گیری توسط اندکی از مدیران کلیدی انجام می شود و ساختارها به صورت متمرکز باقی می ماند. در مرحله بلوغ ارزش فرصت های رشد در مقایسه با ارزش دارایی های موجود نسبت به مراحل ظهور و رشد کمتر است ، به عبارتی دیگر بیشتر ارزش واحد تجاری را دارایی های شرکت تشکیل می دهد.

۴- مرحله رکود

سرانجام تقاضا برای کالاهای فعلی شرکت رو به کاهش می گذارد و شرکت وارد مرحله رکود خود می شود. دلیل این امر ممکن است افت میزان و سطح نیاز کل جامعه باشد یا اینکه فن آوری جدیدی جایگزین نوع قدیمی آن شود. بافرسایش مزیت رقابتی که ویژگی مرحله بلوغ است ، در صورتی که شرکت ها نتوانند عملیات خود را از طریق تغییرات ساختاری (مانند تحصیل، ادغام و مشارکت خاص) دوباره آغاز کنند یا وارد بازارهای جدید شوند، ورود به دوره رکود حتمی خواهد بود. تحلیل مزیت های رقابتی که مشخص می نماید مرحله بلوغ به یک رکود اجتناب ناپذیر منجر می شود، جایی که شرکت ها می توانند از طریق تغییر ساختار خود (از قبیل تحصیل ، ادغام و یکی شدن) یا به بازارهای دیگر پیوستن ، عملیات خود را از سر بگیرند. شرکت ها تلاش

می‌کنند تا دارایی‌های غیر مولد خود را به نقد تبدیل کنند یا به عبارتی این منابع را به پروژه‌هایی که بازده مثبتی را ایجاد می‌کند، تبدیل نماید. در این مرحله هزینه تأمین مالی از منابع خارجی بالاست به گونه‌ای که در اغلب موارد بازده سرمایه‌گذاری یا بازده سرمایه‌گذاری تعدیل شده کمتر از نرخ تأمین مالی است.

۵- مرحله افول (ورشکستگی)

در مرحله افول واحد تجاری، ارزش خروجی دارایی‌ها بخش بزرگی از ارزش واحد تجاری را تشکیل می‌دهد. این واحدهای تجاری ضرورتاً قصد ورشکستگی ندارند. در مرحله افول، اگر فرصت‌های رشد وجود داشته باشد، احتمالاً محدود شده‌اند. با ورود واحد تجاری به مرحله افول ریسک تجاری نیز افزایش می‌یابد. در نتیجه هزینه تأمین مالی واحد تجاری بسیار بالا است. معمولاً واحدهای تجاری در این مرحله با افت میزان فروش و همچنین جایگزینی فناوری یا حتی محصولات منسوخ شده روبرو می‌شود. در این مرحله عایدی واحد تجاری احتمالاً حداقل یا منفی بوده و بازده سرمایه‌گذاری معمولاً به خاطر فرصت‌های محدود سرمایه‌گذاری، افت کلی بازار و زیان عملیات پایین خواهد بود. تقاضا برای محصولات و خدمات سنتی سازمان کاهش یافته و واحدهای تجاری ناکارا مجبور به خروج از صنعت می‌شوند. به دلیل تغییرات در محیط و ابداع محصولات جدید، واحدهای تجاری در مرحله افول، باید فشار بیشتر را نسبت به واحدهای تجاری در دیگر مراحل چرخه عمر تحمل کنند. با توجه به تعداد کم شرکتهای فعال بورس تهران، در نهایت مراحل رشد و توسعه با هم ادغام و در مرحله رشد معرفی شد. همچنین مراحل نزول و افول با هم ادغام و تحت عنوان مرحله افول معرفی گردید.

متغیرهای کنترلی

در یک تحقیق اثر تمام متغیرها را بر یکدیگر نمی‌توان بطور همزمان مورد مطالعه قرار داد. بنابراین محقق اثر برخی از متغیرها را کنترل نموده و یا آنها را خنثی می‌کند، این نوع متغیرها، متغیر کنترل نامیده می‌شود (بازرگان و همکاران، ۱۳۷۶). تفاوت متغیرهای کنترل با تعدیل‌گر در آن است که اثرات متغیرهای کنترل از میان می‌رود در حالیکه اثرات متغیرهای تعدیل‌گر مورد مطالعه قرار می‌گیرد. بایستی توجه داشت که در بیان فرضیه‌ها الزاماً اشاره‌ای به متغیرهای کنترل نمی‌شود (چون فرضیه پیش نویس قانون است و باید کلیت داشته باشد) و لازم است به گونه‌ای تصریحی یا تلویحی مشخص شود که متغیرهای کنترل چه بوده و اثر آنها چگونه حذف یا خنثی شده است (هومن، ۱۳۷۳). در هر فعالیت پژوهشی به منظور کنترل برخی پدیده‌ها و عوامل اثرگذار، از متغیرهای کنترلی استفاده می‌شود. مطالعات نشان می‌دهد هرچقدر از متغیرهای کنترلی مناسب و کارا با توجه به محدودیت‌های اجرایی پژوهش در ارتباط بین متغیر مستقل و وابسته استفاده گردد، مدل رگرسیونی نتایج قابل اتکاتری ارائه می‌دهد. شرط اصلی برای انتخاب متغیرهای کنترلی، نقش توضیح دهنده این عوامل در بیان متغیر وابسته می‌باشد، سپس میزان توضیح دهنده در ارتباط بین متغیر مستقل و وابسته خواهد بود (بنی‌مهد و همکاران، ۱۳۹۷).

اندازه شرکت

اندازه شرکت حجم و گستردگی فعالیت‌های یک شرکت را نشان می‌دهد و به عنوان یک متغیر کنترلی برای چشم‌انداز شرکت و هزینه‌های سیاسی مورد استفاده قرار می‌گیرد. با افزایش اندازه شرکت انتظار بر این است، به میزان نوسان سودها و بازده‌های شرکت افزوده شود. لذا انتظار بر این است با افزایش اندازه شرکت‌ها به میزان ارزش افزوده حسابداری آنها افزوده شود. از اینرو در این تحقیق از لگاریتم طبیعی کل دارایی‌های برای سنجش اندازه شرکت استفاده می‌شود.

$$Size_{i,t} = Ln(A_{i,t})$$

$Size_{i,t}$: اندازه شرکت i در سال t

$Ln(A)_{i,t}$: لگاریتم طبیعی کل داراییهای شرکت i در سال t

اهرم مالی

میزان اهرم مالی در هر شرکتی نشان دهنده ریسک مالی شرکت می باشد. بنابراین با افزایش میزان اهرم مالی به میزان واکنش بازار افزوده خواهد شد و سود شرکت تحت تاثیر قرار خواهد گرفت. در این پژوهش برای محاسبه سطح اهرم مالی شرکت، کل بدهی های هر شرکت در هر سال بر کل دارایی های شرکت در هر سال تقسیم می شود.

$$Lev_{i,t} = \frac{L_{i,t}}{A_{i,t}}$$

$lev_{i,t}$: سطح اهرم شرکت i در سال t

$L_{i,t}$: کل بدهی های شرکت i در سال t

$A_{i,t}$: کل دارایی های شرکت i در سال t

نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام

این نسبت معیاری برای ارزش سهام است که می تواند معرف ارزش دفتری خالص دارایی ها باشد.

ارزش دفتری یا همان مبلغ حقوق صاحبان سهام یک شرکت مطابق با اطلاعات حسابداری می باشد و ارزش بازار سهام نیز به عنوان معیاری جهت تعیین ارزش سرمایه گذاری مطرح می شود. نکته قابل توجه این است که ارزش بازار کلیه سهام های منتشر شده معرف ارزش جاری شرکت است. نتایج مطالعات روزنبرگ و همکاران (۱۹۸۳) و فاما و همکاران (۱۹۹۲)، به نقش مهم این نسبت در توضیح بازده های مورد انتظار اشاره دارد. در هر دو مطالعه رابطه مثبت بین نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار با بازده مورد تأیید قرار گرفت (عرب مازار یزدی و عرب احمدی، ۱۳۹۰). وقتی ارزش بازار سهمی بیشتر سهمی بیشتر باشد، وجود بازده های غیرعادی نیز بیشتر خواهد شد.

$$Mv/Bv = \frac{\text{ارزش بازار هر سهم}}{\text{ارزش دفتری هر سهم}}$$

$$Bv = \frac{\text{حقوق صاحبان سهام}}{\text{تعداد سهام عادی}}$$

آخرین قیمت هر سهم در پایان هر سال * تعداد سهام عادی = Mv

مالکیت نهادی

سهامداران نهادی بخاطر توانایی های فنی و مالی، منابع قابل ملاحظه ای را برای کنترل شرکت تخصیص می دهند و از نظرات کارشناسان خبره مالی برای اداره شرکت استفاده می کنند. بوش^۱ (۱۹۹۸) نشان می دهد که مالکیت نهادی یکی از سازوکارهای کنترل بیرونی مؤثر بر حاکمیت شرکتی است. سرمایه گذاران نهادی، سرمایه گذاران بزرگ نظیر بانکها، شرکت های بیمه، شرکت های سرمایه گذاری و ... هستند که از طریق جمع آوری اطلاعات و ارزیابی تصمیمات مدیریت بطور ضمنی و از طریق اداره نحوه عمل شرکت به طور صریح، بر شرکت نظارت می کنند. مگ^۲ (۱۹۹۸) نشان داد که نظارت بر شرکت توسط سرمایه گذاران نهادی می تواند مدیران را وادار به تأکید بیشتر بر عملکرد شرکت و کاهش رفتار فرصت طلبانه یا خویشتن طلبانه کند و در نتیجه بازده های غیرعادی کمتر شود.

بر اساس ماده یک از بند ۲۱ قانون بازار اوراق بهادار ایران سرمایه گذاران نهادی شامل موسسات مالی (بانکها و بیمهها، هلدینگها، شرکت های سرمایه گذاری، صندوق بازنشستگی، شرکت تامین سرمایه و صندوق های سرمایه گذاری ثبت شده نزد سازمان بورس اوراق بهادار) می باشد. مالکیت نهادی بوسیله درصد سهام نگهداری شده بوسیله سهامداران نهادی (بالای ۵ درصد) تعریف می شود.

نسبت سود نقدی هر سهم به سود هر سهم

1 Bushee

2 Maug

هرچه این نسبت بیشتر باشد، نشان می‌دهد شرکت از نظر سودآوری در موقعیت مناسبی قرار دارد و واکنش مثبت سهامداران را بدنبال خواهد داشت و این به نوعی وجود بازده‌های غیرعادی در مقابل سود اعلامی را نشان می‌دهد.

یافته‌ها

ابتدا جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها، آماره‌های توصیفی داده‌های تحت مطالعه محاسبه می‌گردد. نگاره (۴-۱)، آمار توصیفی متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد که بیانگر مقدار پارامترهای توصیفی برای هر متغیر بصورت مجزا می‌باشد و شامل اطلاعات مربوط به میانگین و میانه و ... است.

نگاره ۱. آمار توصیفی متغیرها

متغیر	تعداد مشاهدات	میانگین	انحراف معیار	کمترین	بیشترین
ارزش افزوده حسابداری	۱۰۴۰	۰/۲۸۷	۰/۱۹۰	-۰/۵۸۴	۰/۹۴۸
عملکرد پایداری شرکتی	۱۰۴۰	۰/۶۰۶	۰/۲۰۳	۰/۰۰۰	۱
اندازه شرکت	۱۰۴۰	۱۴/۹۳۴	۱/۶۲۵	۱۰/۵۰۴	۲۱/۳۲۷
اهرم مالی	۱۰۴۰	۰/۵۴۵	۰/۲۱۴	۰/۰۳۱	۱/۳۶۳
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	۱۰۴۰	۷/۶۴۰	۷/۹۴۷	۰/۴۲۸	۲۹/۸۶۹
مالکیت نهادی	۱۰۴۰	۰/۶۹۴	۰/۱۹۱	۰/۰۵۶	۰/۹۵۱
نسبت سود نقدی هر سهم به سود هر سهم	۱۰۴۰	۰/۳۳۲	۰/۳۶۷	۰/۰۰۰	۰/۹۰۳
توزیع فراوانی متغیر چرخه عمر شرکت					
رشد	۵۷۴	۵۵			
بلوغ	۳۳۱	۳۲			
افول	۱۳۵	۱۵			

طبق نگاره ۱؛ کمترین میزان ارزش افزوده حسابداری نشان می‌دهد؛ در شرکت‌هایی همچون کاشی حافظ در سال ۱۳۹۶ و حتی ۱۳۹۷ میزان بهای تمام شده برابر ۱۳۶/۵۴۵ میلیون ریال و فروش ۶۳/۱۶۸ که پس از اعمال سود سرمایه گذاری و سود و زیان اقلام غیرمترقبه، ارزش افزوده حسابداری این شرکت منفی آمده است و نشان می‌دهد نه تنها ارزش افزوده مثبتی نتوانسته ایجاد کند بلکه زیان ایجاد کرده است.

در مقابل شرکت معادن روی ایران طی بازه زمانی تحقیق ارزش افزوده ایجاد شده حسابداری در برخی موارد از ۱۰۰ درصد هم بیشتر را نشان می‌داد که پس از حذف داده‌های پرت تعدیلی در این متغیر به ۹۴ درصد تقلیل یافته است. به عبارتی این شرکت توانسته است به ازای ۱۰۰ ریال بهای تمام شده، ۹۴ ریال نیز درآمد ایجاد نماید.

کمترین میزان عملکرد پایداری شرکتی مربوط به شرکت پشم شیشه ایران و کمباین سازی ایران می‌باشد که نتوانسته امتیازات لازم را کسب نماید. در مقابل شرکت‌هایی همچون پارس خودرو، ایرکا پارت صنعت و پارس خزر در بحث مسئولیت پذیری اجتماعی بیشترین مشارکت و فعالیت را داشتند.

میانگین ۱۴/۹۳ اندازه شرکت از حجم و گستردگی نسبی این متغیر حکایت دارد.

کمترین میزان اهرم مالی ۳ درصد برای شرکت شه‌دب در سال ۱۳۹۹ می‌باشد که میزان بدهی‌ها ۵۴/۰۲۱ میلیون ریال و میزان دارایی‌ها ۱/۷۱۸/۷۳۸ میلیون ریال می‌باشد. به عبارتی ۳ درصد از دارایی‌های شرکت شه‌دب در سال ۱۳۹۹ را بدهی‌های آن تشکیل داده است که از ریسک خیلی کم در این شرکت حکایت می‌کند در حالی که در شرکت کاشی حافظ سال ۱۳۹۶ میزان بدهی‌ها ۱/۳۶ از دارایی‌های آن هست و نشان می‌دهد دارایی‌های شرکت توان پاسخگویی به تعهدات آنرا ندارد.

میانگین ارزش بازار به ارزش دفتری سهام نشان می‌دهد، هر ریال سرمایه گذاری در شرکت‌ها با افق زمانی بلند مدت در شرکت‌های فعال بازار سرمایه ایران می‌تواند ارزشی معادل ۷۶۰ برابر در بازار ایجاد نماید.

میانگین ۶۹ درصد مالکیت نهادی نشان می‌دهد، ۶۹ درصد سرمایه شرکت های بورسی ایران توسط سهامداران نهادی تامین گردیده است و این می‌تواند نویدبخش حضور سرمایه های بزرگ در بازار سرمایه باشد. نسبت سود نقدی نیز نشان می‌دهد شرکت هایی همچون کاشی حافظ، ایران تایر و ... در سنوات مختلف تحقیق سودی بین سهامداران تقسیم نکردند و شرکت هایی همچون البرزدارو و فرآورده های نسوز و ... بیشترین مقدار تقسیم سود را داشتند. توزیع فراوانی متغیر چرخه عمر شرکت نیز نشان می‌دهد، ۵۵ درصد شرکت های بورسی در مرحله رشد قرار دارند و ۳۲ درصد در مرحله بلوغ عمر خود و در نهایت ۱۳ دوره افول را تجربه می‌کنند که در کل از نوپا بودن بازار سرمایه ایران حکایت دارد.

آزمون نرمال بودن متغیرهای پژوهش

برای بررسی نرمال بودن متغیرهای پژوهش از آزمون شاپیرو-فرانسیا استفاده شده است، که نگاره (۴-۲)، نتایج این آزمون را نشان می‌دهد.

نگاره ۲. آزمون نرمال بودن متغیرهای پژوهش

متغیر	ضریب	سطح معنی داری
ارزش افزوده حسابداری	۶/۸۴۶	۰/۰۰۰
عملکرد پایداری شرکتی	۶/۳۳۳	۰/۰۰۰
اندازه شرکت	۸/۲۲۸	۰/۰۰۰
اهرم مالی	۳/۷۱۷	۰/۰۰۰
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	۱۱/۷۹۴	۰/۰۰۰
مالکیت نهادی	۹/۱۴۴	۰/۰۰۰
نسبت سود نقدی هر سهم به سود هر سهم	۸/۶۰۵	۰/۰۰۰

در نگاره (۲)، قبل از ارائه نگاره فوق برای متغیرهای پژوهش، آزمون نرمال بودن بررسی شد و نتایج برای تمامی متغیرها از حالت عدم نرمالیتی حکایت داشت. در مرحله بعد با استفاده از روش حذف داده های پرت تعدیلی در سطح ۱ درصد به نرمال کردن متغیرهای پژوهش اقدام گردید و نتایج نشان داد متغیرهای پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد از پیش فرض نرمال بودن برخوردار نمی‌باشند. با توجه به اینکه اطلاعات حسابداری از اطلاعات اقتصادی توری در محیط ایران تبعیت می‌کند، امکان نرمال بودن خارج از تصور است. با توجه به قضیه حد مرکزی این آزمون صرفاً جهت تعیین نوع آزمون همبستگی انجام گردید.

آزمون ضریب همبستگی

تحلیل همبستگی ابزاری آماری برای تعیین نوع و شدت رابطه یک متغیر کمی با متغیر کمی دیگر است. ضریب همبستگی یکی از معیارهای مورد استفاده در تعیین همبستگی دو متغیر می‌باشد. ضریب همبستگی شدت رابطه و همچنین نوع رابطه (مستقیم یا معکوس) را نشان می‌دهد. این ضریب بین ۱ تا -۱ است و در صورت نبود رابطه خطی بین دو متغیر، مقدار آن صفر خواهد شد. ضریب همبستگی یک رابطه متقارن می‌باشد، هر چه ضریب همبستگی به یک نزدیکتر باشد، میزان وابستگی دو متغیر بیشتر است. برای بررسی ارتباط بین متغیرهای پژوهش از ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده گردیده است. نگاره (۳) ضریب همبستگی متغیرهای پژوهش را برای ۱۳۰ شرکت نمونه از سال ۱۳۹۳ الی ۱۴۰۰ نشان می‌دهد.

نگاره ۳. ضریب همبستگی بین متغیرهای پژوهش

نسبت سود نقدی هر سهم به سود هر سهم	نسبت مالکیت نهادی	نسبت ارزش بازار به دفتری	اهرم مالی	اندازه شرکت	عملکرد پایداری شرکتی	ارزش افزوده حسابداری	ضریب همبستگی اسپیرمن
۱.۰۰	-	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰۰۰	ضریب
-	۰/۱۲۳	۰/۰۶۷۵	-۰/۲۱۹	۰/۲۶۸	۰/۱۲۴	-	معنی داری
۱.۰۰	-	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۰/۰۹۴	ضریب
-	۰/۱۲۳	۰/۰۶۷۵	-۰/۲۱۹	۰/۲۶۸	۰/۱۲۴	-	معنی داری
۱.۰۰	-	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۰/۰۰۲	ضریب
-	۰/۱۲۳	۰/۰۶۷۵	-۰/۲۱۹	۰/۲۶۸	۰/۱۲۴	-	معنی داری
۱.۰۰	-	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۰/۲۴۷	ضریب
-	۰/۱۲۳	۰/۰۶۷۵	-۰/۲۱۹	۰/۲۶۸	۰/۱۲۴	-	معنی داری
۱.۰۰	-	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	-۰/۴۶۸	ضریب
-	۰/۱۲۳	۰/۰۶۷۵	-۰/۲۱۹	۰/۲۶۸	۰/۱۲۴	-	معنی داری
۱.۰۰	-	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۰/۱۶۷	ضریب
-	۰/۱۲۳	۰/۰۶۷۵	-۰/۲۱۹	۰/۲۶۸	۰/۱۲۴	-	معنی داری
۱.۰۰	-	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۰/۰۵۸	ضریب
-	۰/۱۲۳	۰/۰۶۷۵	-۰/۲۱۹	۰/۲۶۸	۰/۱۲۴	-	معنی داری
۱.۰۰	-	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۱.۰۰	۰/۳۰۳	ضریب
-	۰/۱۲۳	۰/۰۶۷۵	-۰/۲۱۹	۰/۲۶۸	۰/۱۲۴	-	معنی داری

نگاره ۳ نشان می‌دهد عملکرد پایداری شرکتی با سطح معناداری کمتر از ۵ درصد (۰/۰۰۰) و ضریب (۰/۰۹۴) ارتباط مثبت و مستقیم با ارزش افزوده حسابداری دارد. به عبارتی با افزایش میزان عملکرد پایداری شرکتی از بعد مسئولیت‌های اجتماعی به میزان ارزش افزوده حسابداری آنها افزوده خواهد شد. اندازه شرکت نیز با سطح معناداری کمتر از ۵ درصد و به ترتیب با ضرایب (۰/۲۴۷) و (۰/۳۶۸) ارتباط مستقیم با ارزش افزوده حسابداری و عملکرد پایداری شرکتی دارد. یعنی وقتی اندازه شرکت‌ها افزایش می‌یابد عملکرد پایداری و ارزش افزوده حسابداری آنها نیز افزوده می‌شود.

اهرم مالی با سطح معناداری کمتر از ۵ درصد و ضریب (-۰/۴۶۸) نشان می‌دهد با افزایش ریسک شرکت و بدهی‌های آن از ارزش افزوده حسابداری کاسته می‌شود. در حالی که به عملکرد پایداری آنها افزوده خواهد شد. اهرم مالی با اندازه شرکت ارتباط معکوس دارد و نشان می‌دهد هرچه شرکت بزرگتر باشد فایده‌های مالی از طریق بدهی را ترجیح نخواهد داد. نسبت ارزش بازار با سطح معناداری (۰/۰۰۰) و ضریب (۰/۱۶۷) ارتباط مستقیم با ارزش افزوده حسابداری دارد. به عبارتی هرچه ارزش بازار یک شرکت بیشتر باشد به میزان ارزش افزوده حسابداری شرکت نیز افزوده می‌شود ولی این ارتباط با عملکرد پایداری شرکتی معنادار نبود. همچنین ارزش بازار با میزان ریسک شرکت‌ها ارتباط مستقیم دارد.

مالکیت نهادی با عملکرد پایداری شرکتی ارتباط مستقیم را نشان می‌دهد و در سطح معناداری ۹۰ درصد نیز با ارزش افزوده حسابداری این ارتباط مورد تایید قرار گرفت. یعنی حضور مالکان نهادی به عنوان مزیتی برای سرمایه‌گذاری در شرکت‌ها محسوب می‌شود. مالکیت نهادی همچنین ارتباط مستقیم با اهرم مالی دارد. به عبارتی هرچه حضور مالکان نهادی بیشتر باشد، استفاده از استراتژی بدهی نیز در شرکت بیشتر خواهد بود.

نسبت سود نقدی با ارزش افزوده و عملکرد پایداری شرکتی ارتباط مستقیم را نشان می‌دهد. به عبارتی هرچه ارزش افزوده حسابداری و عملکرد پایداری بیشتر باشد به میزان سود نقدی شرکت‌ها افزوده می‌شود. نسبت سود نقدی با اندازه شرکت، مالکیت نهادی و ارزش بازار نیز ارتباط مستقیم دارد در حالی که با اهرم مالی ارتباط معکوس دارد. به عبارتی بدهی‌های شرکت، سود نقدی را تحت تاثیر قرار می‌دهد.

آزمون فرضیه‌های پژوهش

برای آزمون فرضیه‌های پژوهش ابتدا پیش فرض‌های رگرسیون خطی بررسی می‌شود و در ادامه نتایج فرضیات مطرح می‌شود. آزمون اف لیمر (چاو): فرض‌های مربوط به آزمون اف لیمر (چاو) به شرح زیر است: فرضیه‌ی صفر: همه‌ی عرض از مبدأها در مدل باهم برابرند. فرضیه‌ی مقابل: حداقل یکی از عرض از مبدأها با بقیه متفاوت است. فرض صفر در آزمون چاو بیانگر تشابه عرض از مبدأها در سطح شرکت‌ها و سال‌های مختلف است. لذا، در صورت عدم رد فرض صفر، ساختار pool یا اثرات مقید الگوی مناسب خواهد بود. فرض مقابل نیز حاکی از عدم تشابه عرض از مبدأها در سطح شرکت‌ها یا سال‌های مختلف می‌باشد. لذا، در صورت رد فرضیه صفر، ساختار panel اثرات ثابت یا تصادفی الگوی مناسب خواهد بود (بنی‌مهد و همکاران، ۱۳۹۵).

نگاره ۴. نتایج آزمون اف لیمر (چاو)

مدل آزمون	سطح معنی‌داری	نتیجه آزمون
فرضیه ۱-۱	۰/۴۹۶	پذیرش الگوی داده‌های پولد
فرضیه ۲-۱	۰/۴۹۶	پذیرش الگوی داده‌های پولد
فرضیه ۳-۱	۰/۵۱۱	پذیرش الگوی داده‌های پولد

طبق نتایج آزمون چاو در نگاره ۴، مشاهده می‌شود سطح معناداری آزمون برای فرضیه‌های پژوهش بیشتر از ۵ درصد بوده و بیانگر پذیرش الگوی داده‌های پولد (معمولی) می‌باشد.

آزمون هاسمن: با توجه به نتایج آزمون F لیمر بررسی آزمون هاسمن الزامی نمی‌باشد و الگوی اثرات تصادفی جاکم خواهد بود.

آزمون ناهمسانی واریانس: وقتی خطاها ناهمسان باشند، انحراف معیار عرض از مبدأ بسیار بزرگ می‌شود. انحراف معیار ضرایب شیب نیز به شکل ناهمسانی بستگی دارد. برای مثال اگر واریانس خطاها به شکل مثبتی با مجذور یک متغیر توضیحی در ارتباط باشد، انحراف معیار ضریب آن متغیر، بسیار بزرگ خواهد بود (افلاطونی، ۱۳۹۵). فرض‌های آماری این آزمون به شرح ذیل است. فرضیه‌ی صفر: واریانس مقادیر خطا همسان است. فرضیه‌ی مقابل: واریانس مقادیر خطا همسان نیست.

نگاره ۵. نتایج آزمون ناهمسانی واریانس

مدل آزمون	سطح معنی‌داری	نتیجه آزمون
فرضیه ۱-۱	۰/۰۰۰	وجود ناهمسانی واریانس
فرضیه ۲-۱	۰/۰۰۰	وجود ناهمسانی واریانس
فرضیه ۳-۱	۰/۰۰۰	وجود ناهمسانی واریانس

نتایج حاصل در نگاره ۵ نشان می‌دهد که سطح معنی‌داری آزمون در همه مدل‌ها کمتر از ۵ درصد می‌باشد و بیانگر وجود ناهمسانی واریانس در جملات اخلاص می‌باشد که این مشکل در تخمین نهایی مدل با اجرای دستور gls رفع شده است.

آزمون خودهمبستگی: یکی از فرض‌های اساسی در تخمین مدل رگرسیون به روش OLS عدم خودهمبستگی بین جملات خطا یا همبستگی سریالی است. چون مقادیری که متغیرهای توضیحی در مدل به خود می‌گیرند تصادفی هستند، بنابراین مقادیر خطا نیز باید در کل تصادفی باشند؛ یعنی، بین مقادیر جملات خطا همبستگی و ترتیب خاصی وجود نداشته باشد و در طول زمان

به‌طور منظم تغییر نکند، زیرا اگر چنین باشد، تغییرات جملات خطا تصادفی نبوده و به مقادیر متغیرهای توضیحی وابسته خواهد بود. همبستگی بین مقادیر خطا ممکن است در بین سال‌های مختلف و یا در بین مقاطع مختلف وجود داشته باشد (بنی مهد و همکاران، ۱۳۹۵).

فرضیه‌های آماری و پژوهش در آزمون به شرح زیر است:

فرضیه‌ی صفر: عدم وجود خودهمبستگی

فرضیه‌ی مقابل: وجود خودهمبستگی

نگاره ۶. نتایج آزمون خودهمبستگی سریالی

مدل آزمون	سطح معنی داری	نتیجه آزمون
فرضیه ۱-۱	۰/۰۰۰	وجود خودهمبستگی
فرضیه ۲-۱	۰/۰۰۰	وجود خودهمبستگی
فرضیه ۳-۱	۰/۰۰۰	وجود خودهمبستگی

با توجه به نتایج نگاره شماره ۶، مشاهده می‌شود که سطح معناداری آزمون والدريج برای مدل‌ها کمتر از ۵ درصد بوده و بیانگر وجود خودهمبستگی سریالی در مدل‌ها می‌باشد. برای رفع این امر در تخمین نهایی مدل پس از رفع توسط آزمون والدريج این مورد اقدام به بررسی فرضیه شده است.

آزمون هم‌خطی

اگر آماره آزمون VIF به یک نزدیک بود نشان‌دهنده عدم وجود هم خطی است. به‌عنوان یک قاعده تجربی مقدار VIF بزرگ‌تر از ۱۰ باشد هم خطی چندگانه بالا می‌باشد (سوری، ۱۳۹۴).

نگاره ۷. آزمون هم خطی (فرضیه (مدل) پژوهش)

فرضیه	فرضیه ۱-۱	فرضیه ۲-۱	فرضیه ۳-۱	نام متغیر
	VIF	VIF	VIF	عملکرد پایداری شرکتی
	۱/۰۶	۱/۰۲	۱/۰۲	اندازه شرکت
	۱/۱۱	۱/۱۰	۱/۱۰	اهرم مالی
	۱/۰۴	۱/۰۴	۱/۰۴	نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری
	۱/۰۶	۱/۰۷	۱/۰۷	مالکیت نهادی
	۱/۱۲	۱/۱۱	۱/۱۱	نسبت سود نقدی هر سهم به سود هر سهم

همان‌طور که در نتایج آزمون هم خطی در نگاره ۷ قابل مشاهده است، مقادیر عامل تورم واریانس کمتر از عدد ۱۰ می‌باشد که بیانگر عدم وجود هم خطی می‌باشد.

نتیجه آزمون فرضیه‌ها

فرضیه اصلی پژوهش بیان می‌دارد: عملکرد پایداری شرکتی بر ارزش افزوده حسابداری در مراحل چرخه عمر شرکت تاثیر دارد.

با توجه به تقسیم بندی مراحل چرخه عمر شرکت، ۴ فرضیه فرعی به شرح زیر مطرح می‌شود.
فرضیه ۱-۱: عملکرد پایداری شرکتی بر ارزش افزوده حسابداری در مرحله رشد عمر شرکت تاثیر دارد.
فرضیه صفر: عملکرد پایداری شرکتی بر ارزش افزوده حسابداری در مرحله رشد عمر شرکت تاثیر ندارد.
فرضیه مقابل: عملکرد پایداری شرکتی بر ارزش افزوده حسابداری در مرحله رشد عمر شرکت تاثیر دارد.

نگاره ۸. نتیجه آزمون فرضیه ۱-۱

متغیر وابسته: ارزش افزوده حسابداری				
متغیرها	ضرایب	خطای استاندارد	Z آماره	سطح معناداری
عملکرد پایداری شرکتی	۰/۰۱۳	۰/۰۰۶	۲/۰۹	۰/۰۳۷
اندازه شرکت	۰/۰۲۳	۰/۰۰۵	۴/۴۷	۰/۰۰۰
اهرم مالی	-۰/۳۳۹	۰/۰۳۳	-۹/۷۸	۰/۰۰۰
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	۰/۰۰۲	۰/۰۰۰	۳/۱۰	۰/۰۰۲
مالکیت نهادی	۰/۰۸۶	۰/۰۳۴	۲/۴۸	۰/۰۱۳
نسبت سود نقدی هر سهم به سود هر سهم	۰/۰۰۹	۰/۰۱۱	۰/۸۵	۰/۳۹۴
مقدار ثابت	۰/۰۳۹	۰/۰۷۵	۰/۵۲	۰/۶۰۲
ضریب تعیین	۵۸ درصد			
آماره والد	۱۱۵/۹۰			
سطح معناداری	۰/۰۰۰			

نتایج نگاره ۸، نشان می‌دهد که متغیر عملکرد پایداری شرکتی با ضریب (۰/۰۱۳) و سطح معنی‌داری (۰/۰۳۷) نشان می‌دهد ارتباط مستقیم (مثبت) با ارزش افزوده حسابداری در مرحله رشد شرکت دارد و فرضیه ۱-۱ در سطح اطمینان ۹۵ درصد مورد پذیرش قرار می‌گیرد. متغیرهای کنترلی اندازه شرکت، نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری و مالکیت نهادی با سطح معنی‌داری کمتر از ۵ درصد و ضرایب مثبت، تاثیر مستقیم و معناداری با ارزش افزوده حسابداری در مرحله رشد شرکت دارد و اهرم مالی با سطح معناداری (۰/۰۰۰) کمتر از ۵ درصد و ضریب (-۰/۳۳۹) ارتباط معکوس با ارزش افزوده حسابداری در مرحله رشد شرکت دارد. در حالی که نسبت سود نقدی به سود هر سهم ارتباط معناداری با ارزش افزوده حسابداری در مرحله رشد شرکت ندارد. ضریب تعیین برابر با ۵۸ درصد می‌باشد که نشان می‌دهد متغیرهای مستقل و کنترلی موجود در مدل توانسته‌اند ۵۸ درصد از تغییرات متغیر وابسته را توضیح دهند. آماره والد برابر با ۱۱۵/۹۰ و سطح معناداری آن کمتر از ۵ درصد می‌باشد از این رو می‌توان گفت که مدل برازش شده از اعتبار کافی برخوردار است.

فرضیه ۱-۲: عملکرد پایداری شرکتی بر ارزش افزوده حسابداری در مرحله بلوغ عمر شرکت تاثیر دارد.
فرضیه صفر: عملکرد پایداری شرکتی بر ارزش افزوده حسابداری در مرحله بلوغ عمر شرکت تاثیر ندارد.
فرضیه مقابل: عملکرد پایداری شرکتی بر ارزش افزوده حسابداری در مرحله بلوغ عمر شرکت تاثیر دارد.

نتایج نگاره ۹، نشان می‌دهد که متغیر عملکرد پایداری شرکتی با ضریب (۰/۰۰۹۵) و سطح معنی‌داری (۰/۱۸۸) نشان می‌دهد ارتباط معناداری با ارزش افزوده حسابداری در مرحله بلوغ عمر شرکت ندارد و فرضیه ۱-۲ در سطح اطمینان ۹۵ درصد مورد پذیرش قرار نمی‌گیرد. متغیرهای کنترلی اندازه شرکت، نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری و مالکیت نهادی با سطح معنی‌داری کمتر از ۵ درصد و ضرایب مثبت، تاثیر مستقیم و معناداری با ارزش افزوده حسابداری در مرحله بلوغ عمر شرکت دارد و اهرم مالی با سطح معناداری (۰/۰۰۰) کمتر از ۵ درصد و ضریب (-۰/۳۱۶۱) ارتباط معکوس با ارزش افزوده حسابداری در مرحله بلوغ عمر شرکت دارد. در حالی که نسبت سود نقدی به سود هر سهم ارتباط معناداری با ارزش افزوده حسابداری در مرحله بلوغ عمر شرکت ندارد. ضریب تعیین برابر با ۵۳ درصد می‌باشد که نشان می‌دهد متغیرهای مستقل و کنترلی موجود در مدل توانسته‌اند ۵۳ درصد از تغییرات متغیر وابسته را توضیح دهند. آماره والد برابر با ۲۱۵/۹۹ و سطح معناداری آن کمتر از ۵ درصد می‌باشد از این رو می‌توان گفت که مدل برازش شده از اعتبار کافی برخوردار است.

نگاره ۹. نتیجه آزمون فرضیه ۱-۲

متغیر وابسته: ارزش افزوده حسابداری				
متغیرها	ضرایب	خطای استاندارد	Z آماره	سطح معناداری
عملکرد پایداری شرکتی	۰/۰۰۹	۰/۰۰۷	۱/۳۲	۰/۱۸۸
اندازه شرکت	۰/۰۲۲	۰/۰۰۳	۵/۶۵	۰/۰۰۰
اهرم مالی	-۰/۳۱۶	۰/۰۲۵	-۱۲/۲۴	۰/۰۰۰
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	۰/۰۰۱	۰/۰۰۰	۵/۰۴	۰/۰۰۰
مالکیت نهادی	۰/۰۶۶	۰/۰۳۰	۲/۱۷	۰/۰۳۰
نسبت سود نقدی هر سهم به سود هر سهم	۰/۰۰۸	۰/۰۰۶	۱/۲۷	۰/۲۰۴
مقدار ثابت	۰/۰۶۱	۰/۰۶۸	۰/۹۰	۰/۳۶۸
ضریب تعیین		۵۳ درصد		
آماره والد		۲۱۵/۹۹		
سطح معناداری		۰/۰۰۰		

فرضیه ۱-۳: عملکرد پایداری شرکتی بر ارزش افزوده حسابداری در مرحله افول عمر شرکت تاثیر دارد. فرضیه صفر: عملکرد پایداری شرکتی بر ارزش افزوده حسابداری در مرحله افول عمر شرکت تاثیر ندارد. فرضیه مقابل: عملکرد پایداری شرکتی بر ارزش افزوده حسابداری در مرحله افول عمر شرکت تاثیر دارد.

نگاره ۱۰. نتیجه آزمون فرضیه ۱-۳

متغیر وابسته: ارزش افزوده حسابداری				
متغیرها	ضرایب	خطای استاندارد	Z آماره	سطح معناداری
عملکرد پایداری شرکتی	۰/۰۱۶	۰/۰۲۱	۰/۷۴	۰/۴۵۷
اندازه شرکت	۰/۰۲۱	۰/۰۰۳	۵/۴۱	۰/۰۰۰
اهرم مالی	-۰/۳۱۸	۰/۰۲۵	-۱۲/۳۷	۰/۰۰۰
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	۰/۰۰۱	۰/۰۰۰	۵/۱۷	۰/۰۰۰
مالکیت نهادی	۰/۰۶۴	۰/۰۳۰	۲/۱۳	۰/۰۳۳
نسبت سود نقدی هر سهم به سود هر سهم	۰/۰۰۸	۰/۰۰۶	۱/۲۵	۰/۲۱۰
مقدار ثابت	۰/۰۷۶	۰/۰۶۹	۱/۱۱	۰/۲۶۷
ضریب تعیین		۵۴ درصد		
آماره والد		۲۱۰/۹۴		
سطح معناداری		۰/۰۰۰		

نتایج نگاره ۱۰، نشان می‌دهد که متغیر عملکرد پایداری شرکتی با ضریب (۰/۰۱۶) و سطح معنی‌داری (۰/۰۴۷) نشان می‌دهد ارتباط معناداری با ارزش افزوده حسابداری در مرحله افول شرکت ندارد و فرضیه ۱-۳ در سطح اطمینان ۹۵ درصد مورد پذیرش قرار نمی‌گیرد. متغیرهای کنترلی اندازه شرکت، نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری و مالکیت نهادی با سطح معنی‌داری کمتر از ۵ درصد و ضرایب مثبت، تاثیر مستقیم و معناداری با ارزش افزوده حسابداری در مرحله رکود شرکت دارد و اهرم مالی با سطح معناداری (۰/۰۰۰) کمتر از ۵ درصد و ضریب (-۰/۰۳۱) ارتباط معکوس با ارزش افزوده حسابداری در مرحله رکود شرکت دارد. در حالی که نسبت سود نقدی به سود هر سهم ارتباط معناداری با ارزش افزوده حسابداری در مرحله افول شرکت ندارد. ضریب تعیین برابر با ۵۴ درصد می‌باشد که نشان می‌دهد متغیرهای مستقل و کنترلی موجود در مدل توانسته‌اند ۵۴ درصد از

تغییرات متغیر وابسته را توضیح دهند. آماره والد برابر با $210/94$ و سطح معناداری آن کمتر از ۵ درصد می‌باشد از این رو می‌توان گفت که مدل برازش شده از اعتبار کافی برخوردار است.

خلاصه نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش

خلاصه نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش در نگاره (۱۲) ارائه شده است.

نگاره ۱۲. خلاصه نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش

فرضیه	فرضیه‌های پژوهش	نتایج فرضیه	نوع ارتباط یا تاثیر
۱-۱	عملکرد پایداری شرکتی بر ارزش افزوده حسابداری در مرحله رشد عمر شرکت تاثیر دارد.	پذیرش	مثبت (مستقیم)
۱-۲	عملکرد پایداری شرکتی بر ارزش افزوده حسابداری در مرحله بلوغ عمر شرکت تاثیر دارد.	عدم پذیرش	----
۱-۳	عملکرد پایداری شرکتی بر ارزش افزوده حسابداری در مرحله رکود عمر شرکت تاثیر دارد.	عدم پذیرش	----

بحث و نتیجه‌گیری

در عصر حاضر شرکت‌ها نمی‌توانند با نادیده گرفتن ذی‌نفعان کلیدی در بلندمدت موفق باشند. این موضوع منجر به ظهور نظریه ذی‌نفعان با هدف تامین منافع همه ذی‌نفعان شده است. فعالیت‌های مدیریتی نیز علاوه بر تاکید روی سهامداران، به توسعه و حفظ همه روابط با ذی‌نفعان تمایل دارد. در این میان وجود ذی‌نفعان با منافع متضاد و ناهمگون، سبب افزایش تقاضا برای اندازه‌گیری‌های با ابعاد چندگانه می‌شود. بر اساس تصور ذی‌نفعان از یک شرکت، شرکت زمانی می‌تواند تداوم فعالیت داشته باشد که قادر به ایجاد، حفظ و تقویت روابط پایدار و بادوام با تمامی ذی‌نفعان خود باشد. این روابط دارایی‌های اساسی هستند که مدیران باید آنها را مدیریت کنند زیرا، منابع نهایی ثروت سازمانی هستند. از این دیدگاه، شرکت زمانی ارزش‌آفرینی می‌کند که روش مدیریتی آن شامل ابعاد و خصوصیات مختلف به ویژه در ارتباط با یکپارچه‌سازی ابعاد اقتصادی، زیست‌محیطی و اجتماعی باشد (معصومی، ۱۳۹۸، ۸۶). توجه به موضوع اثرات محیطی و اجتماعی فعالیت‌های سازمانی در سطح بین‌المللی در حال رشد است. حسابداری و گزارشگری مالی سنتی به اندازه کافی نمی‌تواند نیازهای اندازه‌گیری این اثرات را برآورده سازد و نیاز به گزارشگری گسترده‌تر در سازمان‌ها احساس می‌شود. مجموعه متنوع از ذینفعان منافع اجتماعی، زیست‌محیطی و اقتصادی مختلفی را دنبال می‌کنند که موفقیت یک سازمان را تعیین می‌کنند (معصومی و همکاران، ۱۳۹۷).

از اینرو پایداری سازمانی می‌تواند پایداری کلی آن محیط را تضمین نماید. اما پایداری بدون ارزش افزوده معنی ندارد و ذینفعان دنبال این موضوع هستند که بتوانند از طریق این معیارها آینده خود را تضمین نمایند. اما ارزش ایجاد شده از طریق پایداری در مراحل مختلف چرخه عمر شرکت می‌تواند متفاوت باشد. چرا که شرکت‌ها نیز مانند هر موجود زنده‌ای عمر می‌کنند. از اینرو در پژوهش حاضر با بررسی این نکته که تاثیر عملکرد پایداری شرکتی بر ارزش افزوده حسابداری در مراحل مختلف چرخه عمر شرکت چگونه است؟ نتایجی حاصل شد که نشان داد، هرچه گزارشگری پایداری شرکتی بیشتر باشد منجر به ارزش افزوده حسابداری بیشتر و در نتیجه جلب اعتماد ذینفعان را به همراه خواهد داشت. همچنین جالب‌تر اینکه این ارزش افزوده در شرکت‌ها نوپا و در مرحله رشد بیشتر از شرکت‌هایی خواهد بود که جایگاه خود را در بازار ایجاد کرده و به مرحله بلوغ و افول عمر خود رسیدند. به لحاظ مقایسه‌گرچه مطالعه مشابهی در داخل و خارج از کشور صورت نگرفته است ولی می‌توان همراستا با مطالعات فرحی (۱۴۰۱) و امین و صالح نژاد (۱۳۹۹) همراستا دانست.

با توجه به نتایج بدست آمده پیشنهادهایی به شرح زیر ارائه می‌گردد:

- به سرمایه‌گذاران و سهامداران

با توجه به نتایج حاصل از آزمون فرضیه ۱-۱ به سرمایه‌گذاران و سهامداران پیشنهاد می‌گردد، در موقع سرمایه‌گذاری به گزارشات عملکرد پایداری در راستای توجه به منافع خود دقت نمایند. همچنین شرکت‌های نوپا از این بعد می‌توانند محل مناسبی برای سرمایه‌گذاری باشند اما شرکت‌های در مرحله بلوغ و افول به دنبال ارزش افزوده حسابداری نیستند و دنبال ارزش‌های دیگری از جمله ایجاد ثروت برای ذینفعان می‌باشند.

- به مدیران

هدف مدیران جلب اعتماد منافع ذینفعان است. در نتیجه با توجه به نتایج آزمون فرضیه همواره تلاش کنند در مراحل رشد شرکت‌ها که مستعد ایجاد ارزش هستند، اعتماد ذینفعان را جلب نموده تا در سایر مراحل بلوغ و افول پایه‌گذار ایجاد ثروت باشند.

- به بورس اوراق بهادار

بورس اوراق بهادار به عنوان متولی اصلی و سیاست‌گذار در بازار سرمایه بایستی به فعالیت‌های شرکت‌ها جهت اطمینان‌دهی به فعالان بازار نقش اساسی را ایفا کند. در همین راستا با توجه به نتایج فرضیه‌های پژوهش پیشنهاد می‌گردد شرکت‌ها را از بعد پایداری شرکتی رتبه‌بندی نمایند تا ذینفعان بتوانند تصمیمات مناسب تری اتخاذ کنند.

پیشنهادات برای تحقیقات آتی

پیشنهادهای آتی تکمیل‌کننده نتایج پژوهش حاضر شامل موارد زیر می‌باشد:

- بررسی ارتباط بین توانایی مدیران و ارزش ایجاد شده برای سهامداران در مراحل چرخه عمر شرکت.
- بررسی ارتباط گزارشگری پایداری شرکتی و ارزش افزوده حسابداری با تأکید بر روابط سرمایه اجتماعی.
- تاثیر گزارشگری پایداری شرکتی بر ارزش افزوده حسابداری با تأکید بر استراتژی‌های شرکت.
- تاثیر گزارشگری پایداری شرکتی بر ارزش افزوده حسابداری با تأکید بر متنوع‌سازی شرکتی.

منابع

- امین، وحید؛ فغانی ماکرانی، خسرو؛ ذبیحی، علی (۱۳۹۷). مطالعه رابطه بین شرکت‌های دولتی، ابعاد عملکرد پایداری شرکتی و ارزش شرکت. دو فصلنامه علمی-پژوهشی حسابداری دولتی، ۴(۲): ۷۵-۹۲.
- جامعی رضا، عزیزبی بنیامین، کرمی، رعنا (۱۳۹۸). بررسی تاثیر چرخه عمر بر مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت‌ها با توجه بر نقش تعدیل‌گر منابع و قابلیت‌های مالی سازمانی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. دو فصلنامه حسابداری ارزشی و رفتاری، ۴(۷)، صص ۲۴۱-۲۶۹.
- دستگیر، محسن، همتی، احمد (۱۳۹۷). مطالعه رابطه بین مسئولیت اجتماعی و چرخه عمر شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه علمی تخصصی مدیریت، حسابداری و اقتصاد، ۲(۱): صص ۹-۲۳.
- کردستانی، سیدکاظم؛ خوانساری، نیکو (۱۳۹۵). بررسی ارتباط رتبه مدیریت مبتنی بر ارزش و عملکرد مالی شرکت، فصلنامه علمی پژوهشی دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، سال ۵، شماره ۱۸، صص ۱۰۵-۱۱۷.
- صالح آبادی، علی؛ احمدپور، احمد (۱۳۸۹). همبستگی بین نسبت ارزش افزوده اقتصادی به سرمایه با نسبت ارزش افزوده بازار به سرمایه در بورس اوراق بهادار تهران، پژوهشنامه اقتصادی، سال ۱۰، ش ۴، صص ۲۵۵-۲۷۱.
- مهرانی، ساسان؛ رسائیان، علی (۱۳۸۸). رابطه ارزش افزوده اقتصادی و نسبت‌های مالی شرکت‌های تولیدی بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه پژوهش‌ها و سیاست‌های اقتصادی، سال ۱۷، شماره ۵۲، صص ۹۵-۱۱۶.

زندگی، آناهیتا؛ فغانی ماکرانی، خسرو (۱۳۹۷). بررسی تاثیر عملکرد اجتماعی، زیست محیطی (محیطی) و اخلاقی بر عملکردهای مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار، فصلنامه علمی پژوهشی دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، سال هفتم، شماره ۲۶، صص ۱۴۵-۱۵۸

شهسواری، معصومه؛ سلمانی، رسول (۱۳۹۷). بررسی پیامدهای اقتصادی مسئولیت پذیری اجتماعی شرکت ها (با تاکید بر کارایی سرمایه گذاری)، فصلنامه علمی پژوهشی دانش سرمایه گذاری، سال ۷، شماره ۲۳، صص ۲۲۵-۲۴۰

برادران حسن زاده، رسول؛ بادآور نهندي، یونس؛ حسین بابایی، قادر (۱۳۹۱). بررسی رابطه بین برخی مکانیزم های حاکمیت شرکتی با ارزش ایجاد شده برای صاحبان سهام و ارزش افزوده اقتصادی، بررسی های حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۹، شماره ۲، صص ۱-۱۶

عباس زاده، محمدرضا (۱۳۷۲). صورت ارزش افزوده و کاربرد آن در پرداخت مالیات، فصلنامه علمی پژوهشی «بررسی های حسابداری» ص ص ۱۲۷-۹۵.

برادران حسن زاده، رسول، قاسمی، سعید (۱۳۹۷). تاثیر مدیریت سود بر نقد شوندگی سهام با تاکید بر مراحل چرخه عمر (آزمون مدل دیکنسون) فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مدیریت، سال ۱۱ (۳۹).